

Давно вже я мав намір освідчитись у щирій любові своєму рідному хуторові Лукавець, а нещодавно, прочитавши в «Надслучанському віснику» статтю журналіста Павла Рачка «Живе на хуторі бабуся Ніна», яка мені дуже сподобалася, вирішив задумане багато років тому негайно втілити у життя. Отож тихими осінніми вечорами почав детально пригадувати свої дитячі і юнацькі роки, які провів у батьківській оселі на Лукавці, події, людей, серед яких жив. І все оце занотував на папері, щоб розповісти про незабутній хутір – колиску мого дитинства. В уяві постають – наша невелика хатина на дві кімнати, поруч неї великий сад, а побіля нього синьооке озерце.

Генерал-лейтенант у відставці
М. Д. ПОХОДЗІЛО.

Мій покійний батько Йосип Павлович дуже любив землю і все, що на ній росте. У садку тримав пасіку, яка нараховувала тридцять вуликів. Після війни у нашій багатодітній сім'ї було власне господар-

Любов правічна - хутір мій Лукавець

себе мальовничі заплави з барвистими різнокольоровими квітами, запашними травами, заростями глоду, шипшини та верболізів. У цьому маленькому неповторному раю я зростав, вчився любові до всього прекрасного. І коли я став дорослим, а мої життєві дороги пролягли далеко від рідного краю, я постійно жив і живу спогадами про мій хутір, мою маленьку неповторну батьківщину.

Нерідко в пам'яті спливають дивні випадки, учасником або свідком яких я був у роки дитинства і юності. Зокрема, коли мені було приблизно 8-10 років, я пас поблизу своєї хати корів. Це було надвечір і почало заходити за небокрай сонце. Я милувався неповторним явищем природи. Раптом на червоному диску небесного світила побачив ореол у вигляді голуба з розкритими крильми, так малюють на іконах образ Святого Духа. Це дивне видіння трималося на сонячному тлі 2-3 хвилини, а потім раптово зникло.

А ще пригадую 1962 рік, коли комуністи підірвали нашу Моквинську православну церкву. Тоді я працював завідувачим місцевим сільським клубом і нічого не знав про те, що недобрі люди вирішили зробити цю страшну гріховну справу, але вона, за збігом обставин, на жаль, стала на моїх очах. В той фатальний час я проходив за метрів 600-700 від приреченого храму. На перехресті доріг Господь зупинив мене, щоб я, напевне, став єдиним свідком цього страшного видовища на далекій відстані. Відразу мою увагу привернула велика кількість людей, які стояли навколо храму. А потім пролунав страшний вибух і я побачив, як церк-

поважали рідні, друзі і всі знайомі. Я ж в дитинстві з ним дружив, разом пасли корів, грали в дитячі забави. Він виріс у бідній сім'ї, потім залишився круглим сиротою і його виховувала старша сестра Марта, яка трагічно загинула від ураження блискавкою.

Гордістю нашого хутора є ще один друг мого дитинства, перший генерал в районі, а точніше генерал-лейтенант у відставці М. Д. Походзіло. Тому досі тішуся тим, що з ним дружив, ходив в одну школу, разом пасли корів. Микола Давидович ще під час навчання виявив високий інтелект і бажання вчитися, тому школу закінчив із золотою медаллю, а згодом наш талановитий земляк отримав червоний диплом після навчання у Житомирському вищому військовому училищі. Крім цього, М. Д. Походзіло закінчив Харківську академію протиповітряної оборони та академію Генштабу Збройних Сил СРСР, посідав високі посади в армії, зокрема командував одним з великих військових округів. Має високі державні нагороди: два ордени і п'ятнадцять медалей. Нині він військовий пенсіонер, живе з родиною у м. Дніпро, колишній Дніпропетровськ. До речі, дружина нашого генерала Галина – місцева красуня, з якою Микола Давидович вчився в одному класі, щиро покохав дівчину, згодом одружився з нею. Вони багато десятиліть спільно живуть в любові, злагоді і взаєморозумінні, виховали чудового сина, який закінчив юридичний вуз, аспірантуру і нині викладає правові дисципліни в Харківській юридичній академії.

Невтомний сільський трудівник
Й. П. ХИЛЮК.

в органи правопорядку. На своїй відповідальній роботі був строгим і домагався, щоб жителі його дільниці дотримувались законів, наполегливо боровся з правопорушниками. За це, зрозуміло, він не подобався людям, які не хотіли ладити із законом. Але він був на хорошому рахунку у керівництва райвідділу міліції за високі показники в роботі. Після багатьох років чесної служби Сергій Володимирович пішов на заслужений відпочинок.

ство, ми мали шмат землі, тримали коня, корову, свиней, птицю. Але почали організовувати у Моквині колгосп...

Досі пам'ятаю, як до нас на хутір прийшли двоє активістів із села і почали агітувати нашого батька, щоб він вступав у створюваний колгосп. Батько дуже переживав, мучився і не хотів писати заяву. Тоді один з незваних гостей суворо сказав йому: «Чоловіче добрий, твою матір, якщо не хочеш підписувати, то на твою рушницю і застрелься». Знервований батько вихопив з рук активіста його зброю та підставив її ствол собі до підборіддя і почав гарячково, в істеричі клацати затвором...

Прийжджі забрали в нього рушницю, посадили його на підводу і повезли в Березне. Звідти вранці наш батько прийшов уже колгоспником-добровольцем. Можу зараз уявити, як його там в цьому «переконали»...

Відразу у нас забрали коня, воза, бо почали будувати на Лукавці колгоспну бригаду.

В наступні роки батько керував колгоспною городньою бригадою. Він любив і добре знав свою роботу, бо хоч не мав спеціальної освіти, але був агрономом від природи. Очолуваний ним городній колектив був кращим у нашому районі, а його портрет висів на колгоспній дошці пошани. Ніби й шанували, але, коли він помер у 1959 році, то на його похорон колгосп виділив всього 50 рублів, а зароблені ним трудові не виплатили, а списали. Така була гірка тодішня реальність...

Крім нашої сім'ї, на Лукавці проживало багато інших родин – були багатші, були бідніші. Я в кожній хутірській хаті в дитинстві побував, бо в різдвяні свята ходив з братами колядувати і щедрувати. Нас в кожній оселі, чим могли, пригощали, бо люди в них жили щирі, привітні і порядні.

Знову поринаю у далекі і такі любі спогади свого дитинства, пригадую усе те, що тоді запало в моє дитяче серце, схвилювало мою вразливу і сприйнятливую до краси душу. Здається, знову бринить поруч незабутня хутірська річечка без назви, з високими берегами та глибокими ковбанями, в яких водилося багато різної риби. Нас, дітей, тишили і вабили до

ва піднялася на 3-4 метри над землею до неба, тричі нахилилася, ніби востаннє була поклони перед людьми і білим світом. А тоді, охоплена помаранчевим димом, впала. Люди, що стояли віддалік, теж попадали на землю, а куполи і дзвіниця храму – на дорогу. Цей злочин відбувся 23 серпня 1962 року об 11 годині 30 хвилин, що зафіксував мій наручний годинник.

До речі, у новий, відбудований на фундаменті старого, зруйнованого більшовиками, Моквинський храм, я стараюся на Михайла приїжджати на соборне богослужіння, щоб вклонитися великій святині – розп'яттю нашого Ісуса Христа.

Хоча вже більше сорока п'яти років живу з сім'єю в Березному, та за найменшої нагоди стараюся побувати на Лукавці. Але там вже багато змінилося з часів мого дитинства і юності, хутір став невпізнаним. Річечка заросла очеретом, лозою та бур'янами, тож поміж цими дикими заростями ледь-ледь жебонить маленький потічок. А колишні великі кучеряві сади у 80-ті роки минулого століття покорчувала тодішня комуністична влада, будинки хуторян застала перевезти з полів в село і збудувати обабіч дороги до Моквина. Нині у віддаленні від траси Березне-Соснове залишилося всього п'ять будинків. А ті, що стоять з обох боків цієї дороги, збудовані у 50-ті роки, декілька в наші дні. Всього у нинішньому Лукавці нараховується більше тридцяти будинків його сучасних мешканців.

Мій рідний хутір славився і славиться не тільки своїми мальовничими краєвидами, але й талановитими, працьовитими і часто неординарними людьми, чимало з яких досягнули у житті помітного кар'єрного росту. Серед них – перший житель Лукавця, який здобув дві вищі військові освіти, І. Т. Карповець. Він успішно закінчив Севастопольське вище військово-морське училище та Ленінградське вище льотне училище. Служив на підводних човнах та в авіації. Пішов у запас у званні підполковника, був нагороджений багатьма державними відзнаками. Згодом Іван Терентійович жив із сім'єю в Березному, де певний час працював заступником голови міської ради. Щирою і мудрою людиною був, на жаль, вже покійний Іван Терентійович, його

*Підполковник у відставці
І. Т. КАРПОВЕЦЬ.*

Колоритною постаттю, неперевершеним народним умільцем зарекомендував себе мій дядько С. С. Кондратюк. Маючи лише початкову польську освіту, він за своїми власними кресленнями змайстрував два вітряні млини – один біля нашої батьківської хати, інший – біля хлібокомбінату райСТ.

Справжньою народною співачкою була сусідка А. А. Потапчук, яка у святкові і вихідні дні радувала хуторян своїм чудовим голосом, неповторними українськими народними і ліричними піснями.

Високопрофесійним бухгалтером місцевого колгоспу був наш лукавчанин О. А. Савчук, а вправний кравець-самоук Григорій Савчук шив одяг багатьом жителям нашого хутора.

Запам'ятався мешканцям Лукавця та навколишніх сіл мій двоюрідний брат, колись відомий в районі дільничний уповноважений райвідділу міліції, майор міліції С. В. Кондратюк. З дитинства я його знав як серйозного, вимогливого і рішучого хлопця. Тому не дивно, що після служби в армії він пішов працювати

Чимало теплих слів можна було б сказати ще про багатьох моїх чудових земляків, жителів рідного хутора Лукавець, бо вони заслужують цього.

Закінчуючи розповідь про них, не можу не згадати ще одну неординарну постать, з етичних міркувань не буду називати його прізвища, яка прославилася в дещо незвичному плані. Маю на увазі місцевого «донжуана» і «казанову» нині уже покійного М. Він був високим, ставним, з гарним обличчям чоловіком, завжди досить вишукано одягався. А ще мав талант зачаровувати жінок, які на нього летіли, як мухи на мед, тобто закохувалися в нього щиро і віддано. Місцеві жителі розповідають, що за своє насичене любовними історіями життя він «зачарував» своєю імпозантністю і показовістю більше десяти представниць прекрасної статі. З усіма жінками красень-лукавчанин перебував у цивільному шлюбі, бо, напевно, якби він реєстрував їх, то у паспорті не вистачило б сторінок для штампів. Жив він зі своїми обраницями недовго, рік-два-три, а найбільше тривав його цивільний шлюб з однією вчителькою – 7 років. Його бурхливе, щедро насичене любовними романами, життя закінчилося досить приземлено і буденно. Через те, що він не мав справжньої міцної сім'ї і, зрозуміло, дітей, на схилі літ його доглядала племінниця.

Напевне, не все, що хотів розповісти про рідний хутір, його людей, вдалося відтворити у своїх спогадах. Але у цьому газетному матеріалі я вкотре хочу висловити свою приязнь і вірність Лукавцю, де народився і виріс, де глибоко проросло наше родове коріння. Я щиро вірю у велике і щасливе майбутнє рідного хутора, адже бачу, як з обох сторін автотраси Березне-Моквин зростають нові будинки, оновлюються садиби, його мешканці мають сучасну побутову техніку, автомобілі, різну сільгосптехніку. Одне слово, життя продовжується, нинішні жителі Лукавця своїми добрими справами і щирими помислами гідно увічнюють пам'ять дідів і прадідів, які так любили рідну землю, дбали про неї.

Яків ХИЛЮК,
м. Березне.